

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Vabilo na

VI. redni občni zbor

Učiteljske tiskarne v Ljubljani
registrirane zadruge z omejenim jamstvom

dne 5. maja 1912 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združenem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika „Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani.“
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za l. 1911.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Prememba pravil.
7. Volitev upravnega sveta.
8. Volitev nadzorstva.
9. Slučajnosti.

Šolski vrtovi in njih oskrbniki.

Deželni šolski svet nas je pred kratkim razveselil s tiskano poslanico „Vsem krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom“ glede šolskih vrtov. Ta navodila za šolske vrte obsegajo 10 točk in so pravzaprav le kopija navodil za šolske vrte iz leta 1895. Razlikujejo se največ le v tem, da se je referent l. 1895. oziral na mizerno gmotno stanje učiteljstva in priznal v zadnji točki, da je treba nekoga, ki bi vsaj za večje izdatke učitelju nudil gmotne podpore.

Naš referent je v tem najnovejšem razglasu (razglas dež. šol. sveta z dne 12. marca 1912, št. 1684) uvidel kot prvo in najnujnejšo potrebo, da je v uvodu k navodilom učiteljstvo ozmerjal, češ, „da zanemarja svoje dolžnosti, da uporablja vrt v zgolj zasebne namene“ itd., pravne razmere učitelja pa (nagrade in podpore, odškodnine ob preselitvi itd.) je prešel s prazno obljubo „preureditve“.

Oglejmo si ta pavšalni ukor, naslovljen kranjskemu učiteljstvu, malo natančneje, poizkusimo tudi poiskati olajševalne momente zanj! Prepričan sem, da bi prišel sestavitelj teh navodil po treznem premisleku do prav istih nazorov, ko ne bi mož sedel za zeleno mizo. A tako je pa nezmotljiv, njegovih odredb se morajo učitelji-vrtnarji strogo držati in naj je ta „novorojenec“ še tako ponesrečen; manjka mu najpotrebnejšega: življenja.

Učitelji „vobče zanemarjajo šolske vrtove in jih vedno bolj odtezajo svojemu pravemu namenu.“ — Dajte učitelju pošteno plačo, ne citirajte mu vseh mogočih paragrafov, le § 55. puščate v miru, potem se mu ne bo treba „pehati za postranskimi

zaslužki“ in imel bo več časa in veselja do dela na šolskem vrtu. Vplivajte na krajne šolske svete, da bodo beraške podpore za šolske vrtove — po 20 do 50 K, časih tudi nič — zvišali primerno izdatkom, razdeljajte nagrade in podpore iz državnih in deželnih zakladov tako, da bodele upoštevali resnične uspehe in delo, ne pa politiško prepričanje in agitatorstvo za gotovo stranko, potem bodo šolski vrtovi kmalu drugačni!

Dokler bo pa moral učitelj s posojili kriti izdatke za življenske potrebe, dotlej ne bo prva in zadnja misel šolski vrt, ne bo nasajal v vrtove opleševalnih grmičev, ne bo tičal samo v drevesnici in sadovnjaku, ne bo rval vsake travice iz potov, za nujnejše delo bo smatral saditi „prepovedane poljske pridelke in zelenjad“, ker se mu sicer lahko prigodi, da bo stal prazen lonec na ognjišču! Kdo bolj krši zakon, ali oblast, ki izdaja pomankljive odredbe, ali učitelj, ki se teh ne more držati?!

„Smotrenega postopanja ni nikjer opaziti, vse obdelovanje na šolskem vrtu in njega uporaba pri pouku je zavisna le od slučaja in dobre volje dotičnega šolskega voditelja.“ — Če smatramo to tiskano navodilo za vzor smotrenega postopanja, bi vprašali v vsi ponižnosti g. referenta le še to: Kje dobiti za vse delo primerne pokritja? Stroški za tako delo in oskrbovanje niso tako majhni, kar bo referent še gotovo vedel iz svoje izkušnje. Brez denarja danes ni nikjer nič, tudi „smotrenega postopanja“ ne.

Kako naj učitelj postopa „smotreno“? Učiteljsiše ga ni izobrazilo ne teoretično, še manj pa praktično. Ali se briga znabiti za izobrazbo učiteljskega naraščaja kako strokovno društvo? Ali ne bi g. referent posvetil s svojo lučjo tudi v ta kot?

Poreče mi znabiti: Kaj pa naši počitniški tečaji! Misel, teh prireditev je bila znabiti dobra, o izvedbi tega ne moremo trditi. V kurze sprejemajo ali kar odredbenim potom pošiljajo mlade učitelje, ki nimajo prav nikake prakse, in tudi take, ki šolskih vrtov niti nimajo. Kje, naj slednji pridobljeno znanje praktično uporabljajo? Znan mi je slučaj, da je učitelj z lepo urejenim vrtom in z dobro prakso želel izpopolniti svoje znanje v takem kurzu; a ni bil sprejet. Poslali so v kurz učitelja iz iste šole — ki seveda nima nikake prakse in ne vrta — ki si je pridobil tako praktično znanje, da zdaj niti požlahtnjevati ne zna.

Če je imel učitelj dobro voljo in si je nabavil na svoje stroške — krajni šolski sveti so gluhi za take izdatke — strokovnih knjig, študiral in poizkušal praktično na vrtu, je po večletni praksi res dosegel nekaj lepih uspehov, zavisno je torej obdelovanje na šolskem vrtu in njega uporaba od — slučaja. — „Slučaj“ je pa tudi, da imenujejo v zadnjih letih za šolske voditelje izvečina tiste učitelje, ki dobro poznajo konzumna društva in podrobno delo za klerikalno agitacijo, ne poznajo pa šolskega vrta. Ta jim je kos ograjene zemlje, v katero je že zaradi lepšega treba nekaj posaditi, če že ni prednik tega storil. Tem mo-

žem pa navadno manjka „dobra volja“ za delo na vrtu, ker so vezani na delo na drugih poljih.

„Šolskim vodstvom se naroča, da se glede ustanavljanja in oskrbovanja šolskih vrtov strogo ravna po sledečih navodilih dotlej, dokler se šolsko-vrtna zadeva zakonitim potom ne preuredi in uveljavijo popolna in točna navodila.“ — Kako mogočno in strogo se glasi ukaz na šolska vodstva, a kako rahlo omenja preuredba šolsko-vrtna zadeve! Preureditev — kakšna — kdaj!? Bojimo se le, da se ta ne bo še tako kmalu izvršila in uveljavila, ali pa tako rešila, kot jo navaja Izvršilni predpis na str. 9, opomba k odstavku 4.

Splošno je znano, kako malo je paragrafov, ki uravnavajo učiteljske gmotne razmere in da je vsaka reforma teh uprav špartansko kratka. Gotovo pa vsak ukaz šolskih oblastij strogo naroča šolskim voditeljem in učiteljskim, da se ravna po njih. Krajni šolski sveti, občine in deželni odbor, torej korporacije, ki morajo skrbeti za pokritja šolskih potrebščin, teh strogih naročil nimajo. Zato se kaj lahko izognejo vsem „nepotrebnim“ podporam za šolske vrtove. Le učitelj naj se strogo ravna po ukazih, četudi bi ga stalo življenje!

Skrb za ljudskošolskega učitelja je res velika! Šolska oblast mu strogo naroča, da napravlja in vzorno obdeluje drevesnice, sadovnjak, da poučuje dečke — kmetiški naraščaj — umnega sadjarstva, da upravlja šolski vrt vzorno itd., a Kmetijska družba ga kratkomalo brca iz vrst članov. Učitelj gara na šolskem vrtu, opravlja vse zastojne posle pri kmetijski podružnici, poučuje v šoli in odrasle v kmetijstvu, je že od nekdaj navdušeni in skoro edini širitelj idej modernega gospodarstva na kmetih, a gospodje v onih zastojih ga dosledno prezirajo; porabijo ga le za delo, plačo in priznanje pobašejo lahko drugi. Učitelj pa — vedno ponižen — prenaša nepotrebno breme še dalje, ker se boji zamere od desne in leve. Čemu tako brezskrbno tratiti moči? Misli in delaj praktično najprej zase in za svoje, potem šele za obči blagor! Žalostna nam majka!

Kmetijska družba razpošilja sadna drevesca svojim članom — seveda zaradi državnih in deželnih podpor — po 50 h za en komad, privatni sadjarji pa po 1 do 2 K. Kako naj jih daje učitelj-vrtnar? Rednih podpor ni, polovico pridelka (drevesnice) si lasti krajni šolski svet, nekaj treba dati pridnim otrokom. Kaj naj ostane učitelju za štiriletno oskrbovanje in delo? Kje dobi primerno nagrado za ves trud? Pri Kmetijski družbi — preziranje, doma na vrtu — delo. To je res najprimernejše!

Iz dnevnikov vedo tovariši, da so sklenili živinozdravniki izstopiti iz Kmetijske družbe, ker je le ta izključila njih tovariša Ribnikarja. Ali ni na občnem zboru ravno g. Ribnikar najbolj zagovarjal učitelje? Kake posledice izvajamo mi?

Ob koncu se obračam še na slavno uredništvo Učit. Tovarisa, da bi odprlo svoje predale učiteljem-vrtnarjem, ki naj bi temeljito preresetali vse važne strani gmotnega

vprašanja glede šolskih vrtov (podpore, na grade, odškodnine odišlim učiteljem itd.), Ta razmotrivanja bi bila gotovo jako važna in bi lahko služila za podlago k preureditvi šolsko-vrtna zadeve. Dvomim pa, da jih bo referent za šolske vrte utegnil kdaj brati.)*
Tovariši! Na snidenje!

Učitelj-vrtnar.

*) Mi radi ustrezemo tu izrečeni želji in vabimo vse učitelje-vrtnarje, naj se pridno oglašajo!

Uredn.

Troje značilnih priznanj.

Nisem ravno navajen prisluškovanj zasebnim pogovorom, če si pa človek le ne more zamašiti ušes, nehote čuje kak zanimiv pomenek.

Prvo priznanje.

Tako pridem pred kratkim v neko gostilno. Pri mizi sede neki — meni do tedaj neznani — župnik, kaplan iz bližnje občine in dva druga gospoda. Sedem k prazni mizi, prebiram časopisje, ne meneč se za pogovore onih gostov. Kar začujem svoje ime. Družba me ni poznala, zato je neženirano debatirala o moji malenkosti. Omenim le najstvarnejše.

Župnik: „In kdo, misliš, bo dobil to mesto?“

Kaplan imenuje mene ter pristavi: „Samo strah ga je!“

Župnik: „Koliko pa je bilo kompetentov?“

Kaplan: „Samo on.“

Župnik: „Imajo pa čit ljudje izborna organizacijo!“

Drugo priznanje.

Za velikonočne praznike vstopiva z nekim neznanim gospodom hkratu v vlak. Ker je bilo v vozovih prenapolnjeno, sva morala ostati na hodniku. Iz kupeja ugleda dotedaj neznani mi župnik iz T. mojega soseda ter ga brez pozdrava nagovori:

„Naše suplentke služba bo pa razpisana. Svetoval sem ji, naj se vpiše v Slomškovo Zvezo, a je tako nespametna, da tega noče storiti. Ej, se bo že spametovala, kakor se jih je že mnogo, mnogo drugih, saj vidimo, da le tem potom pridejo do lepih mest.“

Sosed, neznan mi učitelj — izstopil je v Š.: „Tudi jaz sem ji že prigovarjal, a pravi, da ostane značajna in tega koraka nikdar ne stori.“

Župnik: „No, no, saj bi bilo res boljše, da bi bili naši iz prepričanja Slomškarji, a kaj, ko jih je toliko — pravzaprav večina — pri nas le zaradi dobička.“

Sosed: „Jaz jih kaj dobro poznam. Več ko dve tretjini jih je, ki le po vetru obračajo svoj plašč.“

Župnik: „Res je, res! Več ko dve tretjini jih je brez vsakega prepričanja.“

Tretje priznanje.

„No, kako pa je bilo mogoče, da ste dobili tako lepo in za Vas tako ugodno mesto,“ nagovorim znanko.

„Prav lahko je šlo! Nadzornik mi je svetoval, naj se vpišem v Slomškovo Zvezo, pa mesto prav zanesljivo dobim, ker se bo tudi on potrudil zame. Storila sem

po nasvetu — in v kratkem sem imela dekret v žepu.“

„Kako Vam je pa nova organizacija po godu.“

„Ah! Kaj se menim jaz za njo! H kakemu zborovanju že še pojdem zaradi lepšega. Saj smo vsi enaki.“

Komentarja menda ne potrebujete!

Poziv slovenski napredni javnosti!

V zadnjih dneh smo čitali v slovenskem naprednem časopisju, da delajo Nemci za počitniško zvezo svojega dijaštva. Vrgli so se tudi na slovenske pokrajine in tudi tukaj hočejo dobiti brezplačna prenočišča. Imeli so celo igro v kazini v korist nemškemu dijaštvu, da bi lažje potovalo po slovenski zemlji. Znano nam je, da so nekatere slovenske gostilne dajale še sedaj nemškim dijakom brezplačna prenočišča.

Dobro vemo, kolike važnosti je za dijakota potovanje po lastni domovini, ker je spoznanje te tudi del njegove izobrazbe. Dijak mora poznati svojo domovino, svoj narod, da bo lahko takrat, ko stopi v javnost, delal za njegov prospeh. In pred vsem mora dijak spoznati preprosto ljudstvo, tisto maso ljudstva, ki je najbolj potrebna njegovega dela. Delal bo pa lahko zanje, ako bo poznal njegove razmere, predvsem gospodarske. Spoznal pa bo vse to potom potovanja, če bo v počitnicah hodil po svoji domovini in imel za vse to odprte oči.

Velik pomen potovanja v počitnicah je dijaštvo že samo spoznalo in stopilo je samo med seboj v zvezo. Dijaki so se zavezali dajati drug drugemu brezplačna prenočišča, tvorili so svojo počitniško zvezo, ki pa je bila nepopolna, ker ni bilo mogoče, da bi bili po vsem slovenskem ozemlju dobili dovolj prenočišč. Bilo je tudi nekaj zasebnikov in gostiln, ki so dijakom drage volje priskočili na pomoč in dali prenočišče, kar tudi ni zadostovalo.

Tudi letos že precej časa poseben odbor dela za počitniško zvezo, ki nabira med dijaki prenočišča. Ker pa to ne bo zadostovalo, je dolžnost slovenske napredne javnosti, da pomaga naprednemu dijaštvu, da bo moglo doseči svoje plemenite namene. Prenosišča naj dajo zasebniki, sokolska društva in druga napredna društva, posebno pa gostilne, ki imajo že toliko prostora. Mislimo, da je lahko dati potujočemu dijaku za eno noč prenočišče. Jako važna so tudi prenočišča ob naših obmejnih krajih, ker tja potujejo dijaki posebno radi, da spoznajo naše stanje. Opozorili bi tudi, da imajo klerikalni dijaki svojo počitniško zvezo, katere glavne postojanke so župnišča. Naprednemu dijaštvu je skupna pot s klerikalnim nemogoča, ker naprednega dijaka gotovo vržejo iz klerikalne hiše, posebno hitro še iz župnišča. Da bi se pa napredno dijaštvo moralo med potovanjem na različne načine hliniti, tega ne smemo dopustiti slovenski naprednjaki, ker mladina, ki služi hinavščini, ne more napraviti mnogo dobrega. Zato naj bi se vsi naprednjaki zavedli v tem resnem času in pomagali onim, ki so njihovi. Privatniki, gostilne, sokolska in razna napredna društva, zdramite se in zavedite se svoje dolžnosti. Vsak, ki količkaj more, naj da prenočišče in naj to javi na naslov: „Odbor za počitniško zvezo, Ljubljana, Mestni dom, Prosveta.“

Kdor misli dati prenočišče, naj to javi vsaj do 1. maja, da se potem lahko sestavi seznam brezplačnih prenočišč. Le oni, ki se oglašajo o počitnicah s tem seznamom, ki bo obenem služil za legitimacijo, bo dobil prenočišče, ker ta je član počitniške zveze. Še enkrat ponavljamo, da naj se uvažuje velik pomen in velika važnost dijaških stanovanj. Naprednjaki, pokažite tukaj svojo požrtvovalnost in storite svojo dolžnost!

Odbor za počitniško zvezo.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Učiteljski tečaj Slovenske Šolske Matice.

Do velike noči se je prijavilo 32 udeležencev, izmed katerih je poslalo prispevek po 20 K naslednjih 25: Janko Toman, nu. Moravče; Iva Sabadin, u. Sv. Ivan - Trst; Sentjurc Ferd., u. Sromlje; Viktorija Bole, u. Sv. Ivan - Trst; Rajko Novak, u. Idrija; Rihard Orel, nu. Šmarje - Goriško; Marija Straus, u. Zameško pri Raki; Marija Mehle, u. Ljubljana; Francka Novak, u. Ledine pri Idriji; Edvard Praprotnik, nu. Miren pri Gorici; Janko Garvas, nu. Kormin; Viktor Gričar, u. Ribnica; Matej Žitko, u. Sodražica; Irma Cok, u. Katinara pri Trstu; Angela Soršak, u. Spod. Šiška; Lina Medic, u. Ljubljana; Milka Klančič, u. Podgora pri Gorici; Tereza Pipan, u. Ročinj, Goriško; Karolina Klemenčič, u. Toplice pri Straži; Angela Orel, u. Zgonik pri Proseku; Jožef Hergouth, u. Skorno pri Šoštanju; Ivanka Lampe, u. Predoslje pri Kranju; Alojzij Urbančič, nu. Vogrsko pri Gorici; Slanica Vilhar, u. Miren pri Gorici; Robert Senica, u. Sv. Jurij ob Taboru.

Da se tečaj zamore vršiti, je treba še vsaj 15 prijav. Zadnji termin za prijave so binkošti, zakaj takrat se morajo storiti zadnji definitivni sklepi glede tečaja. Eventualni prebitek se razdeli koncem tečaja med udeležence po enakih delih.

Odbor S. Š. M.

Slov. Šolska Matica. Tisk knjig za leto 1911 se je nekoliko zavlekel, dasi so bili vsi rokopisi pravočasno pripravljeni. — Vsem gg. poverjenikom izreka odbor zahvalo za požrtvovalen trud. — Priprave za počitniški tečaj so v teku. — Za leto 1912 je določil odbor že štiri knjige, in sicer izidejo razen Letopisa botanika, ustavoznanstvo in metodika fizike. Rokopisi so že dovršeni razen nekaterih člankov za Letopis.

Odbor

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 2. maja t. l. na Groblnem ob pol 11. uri pri gosp. Vugi po sledečem vzporedi: 1. Dopisi, 2. O nervoznosti šolske mladine, govori tovariš Štritar, 3. Delovni princip v šoli, podava tovariš Flerè, 4. Razgovor o konferenčnih vprašanjih, 5. Volitev treh delegatov in dveh namestnikov k zborovanju zveze na Ptuj, 5. Slučajnosti.

Zaradi obeda naj se vsak oglašaj vsaj dva dni prej pri tovarišu Štritarju pri sv. Vidu, p. Groblno.

Ker zletimo na progo južne železnice, kamor ima marsikateri tovariš ugodno zvezo, vabi domače in tuje učiteljstvo na resno posvetovanje in veseli maj v imenu odbora Toma Kurbus, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za celjski okraj priredi dne 5. majnika t. l. majniški izlet v Žalec. Vzporod: 1. Zjutraj ob 8. ob prihodu celjskega vlaka sestanek na kolodvoru; potem ogledovanje žalskih znamenitosti.

2. Ob 11. uri zborovanje v novi šoli. Na dnevnem redu so nujne tekoče društvene zadeve in eventualno podavanje.

3. Skupni obed, h kateremu se naj blagovoli vsak, ki se ga misli udeležiti, vsaj en dan poprej zanesljivo prijaviti pri podpisaneu.

Prvo nedeljo v majniku vsi v Žalec! To nam bodi geslo! Tovariši in tovarišice drugih bratskih društev in drugi gostje nam bodo srčno dobro došli. Na mnogobrojno in prav veselo snidenje kliče Franc Brinar, t. č. predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 5. majnika t. l. točno ob 10. uri v Gornjem gradu po sledečem vzporedi:

a) nagovor predsednikov; b) zapisnik o zadnjem zborovanju in dopisi; c) pogovor in sklepanje o resolucijah, doposlanih od Zveze sp. št. slov. učiteljev in učiteljic, ref. tov. Kocbek; d) predavanje tov. Zemljica ml. „O našem socialnem vprašanju“, event. kako drugo; e) volitev delegatov k glavni skupščini Zveze v Ptuj; f) slučajnosti.

Tovariši in tovarišice! Zavedajte se, v kakšnih razmerah živimo; omikancev menda ne bo treba opominjati vedno in vedno — a mnogokrat vendar brezuspešno — da, le v slogi je moč! Kar smo dosegli, smo dosegli edino le z lastno močjo, z odločnim svojim skupnim nastopanjem. Pridite tedaj vsi in javite pravočasno svoj prihod tov. Korbanu v Gornjem gradu glede kosila. Najljubšeje vas vabi odbor.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj je zborovalo dne 7. marca t. l. v Konjicah. — Udeležba je bila jako povoljna. Tovariš predsednik pozdravi navzoče, posebno tovariško gdč. Kalškovo, ki je pristopila k društvu.

Predsednik nam nato prečita došle dopise.

Tovariš Bobič je na to podal jasno sliko o naši mizeriji. Vso snov je dobro utemeljeval na raznih zgledih. Škoda, da ni bilo navzočih onih, ki so že neštetokrat onemogočili prepotrebno regulacijo učiteljskih plač. Prepričan sem, da bi marsikateri obdajala gorečica, ki ne privošči po-

šteno zasluženega plačila tako važnemu stanju. Škandal! Za vse druge želande in stanove se najde denar, samo za učiteljstvo ga ni!

Vrhutega pa ni shoda naših nasprotnikov, da bi ne grmelo napram učiteljstvu. Naj si le zapomnijo ti veliki prijatelji, da se nevihta kaj rada povrne na svoje prvotno mesto, da rado trešči tja, kjer je prišlo grmeti. Dovolj je mizerije, te mora biti konec prej ali slej.

Nato je tovariš Časl predaval o izpremembi pravil Zveze. Ta so bila sprejeta, kakor jih je sestavila Zaveza; le nekaj izprememb se je sprejelo, katere naj bi Zaveza upoštevala pri končni razpravi.

Za prihodnje zborovanje Zveze se je nasvetovalo Slov. Bistrico. Prihodnje zborovanje se vrši prvo nedeljo majnika v Žrečah ali Čadramljah.

Književnost in umetnost

Vabilo na naročbo. Dognana resnica je, da so javni nastopi s šolsko mladino mogočna izpodbuda k marljivosti otrok in k rednemu šolskemu obisku in da se po šolskih prireditvah na prav poseben način zbuja in goji v ljudstvu simpatija do šole in do njenega dela. Za vzporedne šolskih veselice in slavnosti imamo Slovenci sicer že precej primerne tvarine: pesmi za deklamovanje, gledaliških igrice itd., toda primerne glasbene snovi, brez katere si šolske prireditve niti misliti ne moremo, imamo še pač mnogo premalo, take namreč, ki bi ob učenju ne prizadajala niti učitelju, niti učencem preveč truda, pa bi se z njo vendarle dosegel dovoljen uspeh.

Podpisane se je na tem polju sicer že poizkušal, toda po zatrevanju večšakov, ki so zadnje njegovo delo videli, se mu še nobena skladba dosedaj ni tako posrečila, kakor otroška spevoigra, ki jo misli v kratkem izdati in ki nosi naslov:

»Kosova gostija.«

Ko smo to delce, ki je tako preprosto zasnovano, da ga lahko učitelj proizvaja celo z otroki na najnižji stopnji, l. 1910. uprizarili z učenci 1. razreda v Središču, je naredil nastop malčkov tako močnega vtisk na navzoče starše, da se niso mogli načuditi dovolj, kako je mogoče z otroki, ki hodijo šole 5 mesecev v šolo, kaj takega doseči.

Neki kritičen opazovalec je objavil o dotični otroški predstavi v »Narodnem dnevniku« 1910, šte. 117, med drugim te-le vrstice: »Ugajal je zlasti nastop malčkov, ki so peli »Kosovo gostijo«. Ta pesem je nekaj posebnega: prikupna melodija, šaljivo, pristno narodno besedilo — vse se lepo strinja. Naše mnenje je, da bo »Kosova gostija« napravila pri šolskih veselicah mnogo efekta, ako jo nje prireditelj prilično objavi.«

Z ozirom na to dokaj laskavo sodbo sem podpisanec sklenil »Kosovo gostijo« izdati, in ker bi svoji skladbi rad določil moč natisa (t. j. število izvodov), zato se obračam tem potom do p. n. šolskih oblastev, učiteljev in sploh do vseh, ki se zanimajo za našo mladino in glasbo, z nujno prošnjo, da mi čim najprej blage volje sporočijo, ako reflektujejo na to moje delce, ki bo stalo okrog 1 K t. j. partitura s posebej tiskanim besedilom in z deklamacijskim uvodom. Če se končno omenim, da je moji spevoigri našel naslovni list priznani naš strokovnjak K. Humek v Krškem, je s tem rečeno, da bo imelo delce tudi lično in zanimivo zunanjsčino. — V Središču, meseca aprila 1912. — A. Kosi, nadučitelj.

»Omladina« IV. letnik, št. 1, 1. prinaša to-le vsebino: 1. Uvod v deveto leto; 2. A. Ogris: O pragmatizmu in pragmatizmi; 3. Dr. Lev Brunčko: O teoriji in praksi; 4. Maske in profili, X.: A. Ogris: Walt Withman; 5. I. Sajovic: Naloge akademično izobraževalnih klubov; 6. Dril: Slovenska utopija. — Statistika slov. tehnikov. Akad. sokolski krožek v Pragi. Cvetlični dan. Podporno društvo v Pragi. Cankar: Lepa Vida. Dokumenti. — Slovensko dijaštvo. Dijaško-socialni vestnik. Književnost in umetnost. Razno. Pregled revij. Tehnična izpopolnitev je očitvidna in list splošno priporočljiv. Upravništvo nas prosi naznaniti cenjenim naročnikom, da izide 3. številka z umetno prilogo »Iz nižnj življenja«, delo g. Tratnika, ako bo oklic za poravnavo naročnine vestno izpolnjen.

Srednješolski vestnik.

**** Šolske počitnice.** Naučno ministrstvo je po večkratnih poizkusnih izpremembah v prejšnjih letih sedaj definitivno uvedlo počitniški red za srednje šole, dekliške ličeje, učiteljšča, komercialne in navtične šole. kakršen je bil odrejen za šolsko leto 1910/1911. Z ozirom na to odločbo bodo trajale glavne počitnice od 16. julija do 15. septembra. Izjeme so določene samo za nekatere kraje. Tako n. pr. bodo trajale glavne počitnice v Bolcanu in Meranu od 9. julija do 8. septembra, v Tridentu in Ro-

veretu od 1. avgusta do 30. septembra, v Galiciji od 1. julija do 31. avgusta in v Bukovini od 7. julija do 31. avgusta. Da se pa omogočijo razni zrelostni in stpejemni izpiti, odpade šolski pouk na omenjenih učnih zavodih (razen v Galiciji) že zadnjih 10 dni (v Bukovini zadnjih šest dni) pred začetkom glavnih počitnic ter se prvega ali drugega pouka prostih dni zaključi šolsko leto s službo božjo in z razdelitvijo izpričeval. Glavne počitnice se bodo torej na večini šol pričele za učence že s 6. julijem in končale s 15. septembrom. Nova ministrska odredba urejuje tudi šolske počitnice med šolskim letom. Božične počitnice so določene od 24. decembra do vsetega 2. januarja, velikonočne od srede pred Veliko nočjo do vsetega torka po Veliki noči. Ob koncu prvega semestra, ki se konča v soboto pred 16. februarjem (v Roveretu in Tridentu pred 16. febr.), sta pouka prosta dneva tudi sledeči ponedeljek in torek. Glede drugih prostih dni ni nobenih izprememb.

Politiški pregled.

*** Jugoslovansko dijaštvo na Dunaju** je priredilo 13. t. m. mnogoštevilno obiskano zborovanje, na katerem so posamezni govorniki ostro kritizirali razmere na Hrvaškem. Sprejeta je bila enoglasno med ostrimi protestnimi klici proti Cuvaju resolucija, ki pozivlje vse ljudi dobre volje v boju proti terorizmu in nasilstvom na Hrvaškem ter za ustavne pravice tlačnega hrvaškega naroda.

*** Nemci za Hrvate.** Dunajska »Zeit« je priobčila v nedeljo krasen uvodnik, v katerem pozivlja nemške parlamentarce, da ne smejo prepustiti boja proti razmeram na Hrvaškem le slovanskim poslancem, marveč Nemci naj se postavijo v prve vrste tega boja. Pravi, da je Hrvaška ob mejah Balkana, kamor so že stoletja obrnjene naše oči. Ali namesto da bi si tam pridobivali simpatije, se vedno in vedno zbuja le sovraštvo, a sedanje brezpravje na Hrvaškem je kompromitovalo celo državo pred vsem svetom in nam utegne docela odujiti cel Balkan. Tu pa ne bodo oškodovani le Madjarji, marveč cela država, in zato je dolžnost tudi naše državne polovice, našega parlamenta, da se z vso silo zavzame za Hrvate.

*** Kdo je zadovoljen s Cuvajem?** Iz Rume v Slavoniji: Tukajšnji nemški list »Deutsches Volksblatt« prinaša poziv na nemške liste v inozemstvu, v katerem izrečno in odkrito priznava, da so Nemci v Slavoniji s kraljevim komisarjem Cuvajem popolnoma zadovoljni in da naj ne upoštevaajo jugoslovanskih pritožb, češ, da imajo namen propagirati velehrvaška in trijalistična stremjenja.

*** Poljska spominska slavnost v Krakovu.** Dne 14. t. m. se je vršila velikanska spominska slavnost Kosciuskove zmage nad rusko armado leta 1794. Slavnosti se je udeležilo nad 10.000 ljudi iz cele Galicije. Govorili so poslanci Detmaier in Wrobel. Po slavnostnih govorih se je razvil velikanski demonstracijski izprevod po mestu, za katerega je prišlo do burnih demonstracij proti Rusom.

*** Katoliška Unija.** Svobodna zveza avstrijskih katoličanov se izpremeni v katoliško Unijo, ki naj bi družila vsa v Avstriji obstoječa katoliška društva, zveze in organizacije. Osrednji odbor je že izdelal program. Koncem majnika zborujejo delegati dva dni na Dunaju. K zborovanju se povabi tudi kardinal dr. Nagl.

*** Avtonomija Irske.** Medtem, ko se Madjarji pripravljajo, da Hrvatom vzamejo njih politično samostojnost, ki so jo uživali od pamtiveka, bo angleškemu parlamentu predložena takozvana homerule-bil, ki naj končno po par stoletnem boju podeli Irski popolno avtonomijo v vseh notranjih, samo Irske se tičočih stvareh. Irska dobi parlament z dvema zbornicama. Parlament bo smel nalagati tudi davke in celo carino; le med Angleško in Irsko mora ostati vedno svobodna trgovina.

Kranjske vesti.

—r— Umril je v Krškem odvetnik dr. Janez Mencinger, starosta slovenskih pisateljev. R. i. p.!

—r— Ljudsko šolstvo. Okrajni šolski svet za ljubljansko okolico je na mesto obolele učiteljice Marije Fajdigove imenoval provizorično učiteljico Rozo Svetličevo za supletinjo na ljudski šoli v Šmartnem pod Šmarno goro.

Štajerske vesti.

—š— Poročil se je tov. Friderik Kožuh, nadučitelj pri Sv. Duhu., z gdč. Alojzijo Gorjakovo, učiteljico istotam. Cestitamoo!

Goriške vesti.

—g— **Pred c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Gorici** se prično prihodnji usposobljenosti izpiti v ponedeljek, dne 6. maja t. l. ob osmih zjutraj. — Prošnje za pripustitev k izpitu je predložiti v takem roku, da bodo v rokah komisije vsaj do vštete dne 25. aprila t. l.

—g— **Smrtna kosa.** Umrli je v Gorici vpokojeni gimnazijski profesor Jos. Culot. — Udeležba na pogrebu je bila ogromna iz vseh slojev. Poleg učencev in učiteljev cele gimnazije so se udeležili tudi razni drugi zavodi, zlasti mestni, ker je bil pokojnik veliko časa tudi mestni šolski nadzornik za ljudske in meščanske šole. Sploh je bil pokojnik markantna in povsod znana osebnost v Gorici. N. p. v m. — V soboto zvečer je umrla v Gorici po dolgi in mučni bolezni v 26. letu svoje dobe Srečka Hrovatinova, hči nadučitelja v p. in sedaj voditelja deške pripravnice „Šolskega doma“ Josipa Hrovatina. Udeležba pri pogrebu je bila velika. — Udeležili so se pogreba tudi nekateri dekliški razredi „Šolskega doma“. — Žaljujoči družini naše odkrito sožalje!

—g— **„Narodna Prosveta“ v Gorici** ima dne 28. t. m. ob 8. zvečer v dvorani pri „Zlatem Jelenu“ svoj redni letni občni zbor z dnevnim redom: 1. Poročilo odbora; a) poročilo tajnika, b) poročilo blaginika; c) poročilo preglednikov. 2. Volitev novega odbora in preglednikov. 3. Slučajnosti. V slučaju nesklepnosti se vrši pol ure kasneje drug občni zbor, ki bo sklepčen brez ozira na število navzočih članov.

—g— **Iz Banjške planote** nam pišejo: Nič boljše, temveč slabše kot na Kranjskem so razmere proti učiteljstvu na lepi, a klerikalni planoti. — Strmite, kaj se je pred kratkim zgodilo voditelju na Banjšicah. Poredne in lene učence je kaznoval s tem, da so stali nekaj časa pred klopmi. Toda nekemu krščanskemu očetu, ki je seveda najtrdnješi in zgleden steber klerikalizma, ni bilo to po volji. In začel je takoj kujskati proti voditelju. Njegov prijatelj je takoj peljal na njegov svet sina v Gorico ter bil pri treh zdravnikih s skromno željo, da je pokvaril učitelja sina; ker je mirno stal, so se mu pretegnile žile etc. Seveda, želja se mu ni izpolnila. A kaj sedaj? Sklep je bil kmalu gotov. Zbrali so se štirje izmed krščanskih očetov in zmogloslavno šli tožiti učitelja zaradi trpinčenja njih otrok, češ, da je učitelj ravnal grdo z njimi in jih s tem trpinčil, da so stali pred klopmi. Toda, ker se je dognalo, da je bila tožba popolnoma brez podlage in neopravičena (v tem smislu je dokazal tudi gosp. sod. zdravniški izvedenec), je bil učitelj oproščen. — Sedaj pa vprašamo, ne bi bilo bolje, da bi gotovi gospodje raje poučevali starše v krščanski ljubezni in se pečali raje s poukom za odrasle in neodrasle mladine, ki je znana kot pokvarjena in hudobna mladina v vsakem oziru, nego se skrivali pod črno suknjo v lepih frazah ter se delali slepe za hudobije svojih pristašev ter kvečjemu zavratno udarjali po onih osebah, ki jim niso ljube? Znanemu dopisniku „Gorice“, ki je hotel vplivati na gotove gospode, pa mu je izpodletelo, pa moramo čestitati. Veseli nas, da ne more voditelju nič drugega očitati kot to, da mu v njegovi visokosti de težko vsaka beseda (znamenje, da ima dopisnik „Gorice“ slabo vest ter govori in dela mnogo proti učiteljstvu). Zakaj pa ni omenil krščanskih staršev, ki so ravno tedaj tožili učitelja in dajali s tem potuho svojim pokvarjenim paglavcem? Ga je bilo sram ali je bil ponosen? — Pa saj se poznamo! Ni pa to morda prva tožba proti učiteljstvu, ki so bili na Banjšicah. Dosedaj so tožili še vsakega učitelja za eno ali za drugo stvar. Če pogledamo sodne akte zadnjih 30 let, odkar stoji tu šola, bomo dobili pač marsikatero, a žalostno sliko proti nosilcem kulture in prišli bomo do prepričanja, da se tu ni še začelo svitati — ker se ljudem zdi šola — potrebno zlo. Tak je sad g. kur. Ušaja in komp in pa „Novega Casa“!

—g— **Natečaj za 20 brezplačnih prostorov za škrufulozne otroke v morskem hospicu v Gradežu.** Razpisuje se za prihodnjo kopališčno sezono natečaj za 20 brezplačnih prostorov, ki jih je ustanovil goriški deželni odbor v spomin pokojnega deželnega glavarja, grofa Coroninija, povodom 60letnega cesarjevega jubileja in cesarjeve osemdesetletnice. Prošnje morajo biti opremljene z izpričevalom občinske oblasti o vedenju, z dokazilom o cepljenju koz, s krstnim in ubožnim listom, z zdravniškim izpričevalom. Nadalje se mora dati potrdilo c. kr. okrajnega zdravnika, da niso prosilci nalezljivo bolni in davhiši, kjer bivajo, ni blo tekom zadnjih 4 tednov slučajev takih bolezni. Prošnje se morajo poslati deželnemu odboru do 15. maja.

Istrske vesti.

—t— **Šola v gostilni!** V „Edinosti“ čitamo: Bil sem te dni v vasi Artviže in videl sem nekaj novega. Kar nisem mogel

verjeti svojim očem. Gostilna in šola, drugo poleg drugega v isti hiši. Gostje v gostilni prepevajo vsakovrstne pesmi, a otroci poslušajo na oknih šolske sobe. A prihaja še hujše: stranišče je eno in isto za gostilniške goste in za šolske otroke. Ob takih razmerah je neizogibno veliko pohujšanje. To je kričeč nedostatek, ki se ga mora odpraviti.

Tržaške vesti.

—t— **Nadepolna mladina.** Ni ga menda mesta v naši Avstriji, ki bi se moglo »ponašati« s tako pokvarjeno mladino, kakor ravno Trst. In temu se tudi ni čuditi, saj je splošno znano, da naše tržaške italijanske ljudske šole niso za to, da bi vzgajale mladino, temveč le za to, da ji vcepljajo sovraštvo do drugih narodnosti, da napravljajo iz nje italijansko-narodne fanatike; domače vzgoje tudi ni, zakaj starši so večinoma prav taki, na ulici pa se deca ne nauči nič dobrega, pač pa dovolj slabega. Tako je pač potem umljivo, da ima i policija i sodišče dan zadnem opraviti z otroki, ki so komaj slekli zadaj preklane hlače. — Corado Eraglietto je komaj 15 let star. Učil se je mesarskega, a seveda ni bilo nič z njim in je bil sedaj brez posla. Prav tako tudi 16letni Caissutti, slaščičarski učenec, pa tudi brez posla. Oba sta Tržačana. Priključil pa se jima je še neki 16letni Alberto Chiappi, ki je doma iz Ronk, pristojen pa v furlanski Videm, vzlic svoji mladosti že pravi cvet barabstva. Iz Avstrije je izgnan po razsodbi tržaškega sodišča. — Ta lepa trojica je znana po svojih tatvinah; namreč krade kakor srake, kar ji prihaja pod roko, in zlasti zadnji je bil že mnogokrat kaznovan. Sedli so vsi trije v trgovino s čevlji na Corsu št. 27, češ, da hočejo kupiti kavčukaste petne nastavke. Kupovali so in kupovali, obenem pa zmeknili dva para lakastih čevljev v vrednosti 18 K. Imajo na vesti še več podobnih grehov. Vse tri so vtaknili v luknjo.

—t— **Umrli je zvečer v starosti 22 let** gospa Gabrijela Semétova soproga Antona Seméta, c. kr. učitelja na CiriliniMetodovi šoli na Acquedotto. Pogreb se je vršil v sredo, dne 17. t. m., ob 4. popoldne iz ulice Piccardi št. 26 na pokopališče k Sv. Ani. Naše odkrito: rčno sožalje!

—t— **M. Rafaela Kovaciceva.** Dne 14. t. m. je umrla v zavodu šolskih sester v ul. Pasquale Besenghi prednica M. Rafaela Kovaciceva v starosti 56 let.

—t— **K dopisu „Upokojitev“ v 13. številu „Tovariša“** smo se prejeli: Predragi „Tovariš!“ Ko te tako naslovijam, se mi spomin posili na mnogobrojne tovariše širom slov. domovine tovariše — odgojitelje onih, ki naj bi postali graditelji boljše prihodnosti milijene nam domovine in dobrotniki človeštva. — Mnogi teh tovarišev prerano izginejo v mrzlem objemu bele žené, in malo jih dospe v blaženo naročje zasluženežnega pokoja. Dne 18. marca se je poslovil od dela, posvečenega odgoji slovenske mladine in blagru tržaške okolice, naš prijatelj Jozip Pertot, nameščen zadnji čas na ljud. šoli v Rojanu poleg Trsta. Ob tej priliki smo se zbrali nekateri njegovi prijatelji, da mu v imenu tržaško-okoličanskih tovarišev poklonimo mal dar v spomin na njegovo neumorno, vsestransko delovanje v prid in korist tržaške okolice, katere zvesti sin je ostal v sreči, nesreči in bridki nezgodi. V tem prijateljskem krogu, kjer smo se prav presrčno in neprisliljeno zabavali par uric, se je spomnil tovariš-jubilant našega prekoristnega „Dijašk. podpor. društva“ ter mu daroval 20 K. — Denar. v idealnem delu zaslužen, naj pomaga tudi — odgajati idealno značajne može. vnete in goreče za napredek lastnih bratov in polne ljubavi do sočloveka trpina! — Na ličnem, lepo okrašenem papirju je posvetil jubilantu tovariš Ferluga lepe in pomembne verze.

Koroške vesti.

† **Dr. Jakob Sket.**

Dne 11. t. m. je umrl v Celovcu prof. Jakob Sket. Sketovo ime je znano vsakemu našemu izobražencu, saj smo celo vrsto let v šoli rabili njegove čitanke, ki so bile dovolj srečno urejene. Poleg prof. Apiha je bil dr. Sket dolgo vrsto let delaven v Celovcu kot profesor in kot odbornik Družbe sv. Mohorja. Prof. Sket se je rodil 1. 1852. na Sladki Gori na Štajerskem in je študiral slavistiko pod Miklošičem. Leta 1878. je prišel na celovško gimnazijo in je izkušal tam nadaljevati ono delo, ki ga je vršil pokojni Janežič. Pouk slovenščine na srednjih šolah je bil takrat šele v začetku. Manjkalo je dobrih učnih knjig. Rabil se je stari „Cvetnik“. Prof. Sket je tekom let sestavil čitanke za vse razrede srednjih šol, ki se rabijo tuintam deloma izpopolnjene še danes. Poleg tega je priredil deset novih izdaj Janežičeve slovnice. Okolo 1. 1880. je nastal boj za nov slovenski leposlovni list. V Ljubljani se je osnoval „Ljubljanski Zvon“, ki je združil okolo sebe Stritarjevo šolo, v Celovcu pa se je ustanovil „Kres“,

ki je štel med svoje glavne sotrudnike tudi prof. Sketa. Bil mu je tudi urednik. V „Kresu“ je objavil Sket dve veliki povesti: „Milko Vogrin“ in „Žrtev ljubosumnosti“. Leta 1884. pa je izšla v Mohorjevi družbi njegova povest: „Miklova Zala“ ali „Turki na Koroškem“. Ta povest je postala splošno znana in priljubljena ter se lahko še danes prišteva med najbolj popularne ljudske povesti, ki se vedno rada čita. V „Kresu“ je priobčil prof. Sket nekaj življenjepisov: Andrej Einspieler, Črtice iz življenja Dav. Trstenjaka i. dr. Leta 1886. se je „Kres“ hotel izpremeniti v nekaj znanstven list, ki bi se posvetil posebno jezikoslovju in zgodovini. Toda v polovici leta je prenehal izhajati. Literarnemu zgodovinarju nudi „Kres“ še danes mnogo zanimivega. Prof. Sket je poslej posvetil svoje delo Mohorjevi družbi; po svojih nazorih je bil prof. Sket Celovčan. Slovensko literaturo je vestno zasledoval in se ni stavil proti moderni. Kot šolnik in pisatelj si je ustvaril pri nas trajen spomin. N. v m. p.!

—k— **Slovensko učiteljstvo na Koroškem** je še vedno brez vsake zaščite. Baje je deželni predsednik obljubil pred leti poslancu Grafenauerju, da pridejo najpozneje v enem letu vsi slov. učitelji-pregnanici iz nemških pokrajin v slovenski del dežele, ampak od takrat teče že tretje leto, toda še vedno je 10 slovenskih učiteljev med Nemci po Gor. Koroškem, dočim je slovenska deca izročena trdim Nemcem v pouk. Skoraj v vsaki seji deželnega šolskega sveta zadene katerega slov. učitelja pregnanstvo v nemško Sibirijo — iz službenih ozirov. Ljudem, ki so vzeli vso slovensko politiko na Koroškem v zakup, to ni znano ni, tudi edini zastopnik koroških Slovencev v parlamentu najbrž nima v evidenci slovenskega učiteljstva, dočim ima Volksrat skrb za vsakega pismonošo. Posebno za mlade pregnance je velika nevarnost, da se izneverijo svojemu rodu. Neizkušeni in narodno le za silo utrjeni mladeniči, ki ne vidijo od nobene strani pomoči, živijo pod neprestanim nemškim pritiskom in nadzorstvom nemškonacionalnih tovarišev, postajajo sprva plahi, potem omahljivci in končno renegati. Na vesti jih ima slovenska državnozborna delegacija, ki ne stori ničesar, da bi zlomila nemški terorizem na Koroškem.

—k— **Slovenski otroci — prisiljeni v šulferajnsko šolo.** V Vodičji vasi pri Beljaku, kjer hoče Ciril-Metodova družba graditi slovensko šolo, a ji to dosedaj brani nemškutarska občina z višjimi zavezniki, je med tem dogovorjenim zavlačevanjem postavil „Schulverein“ takozvano Rosegger-Schule s tremi razredi. Deželni šolski svet je brž dovolil tam lastni šolski okoliš, da ne smeta šoli na Brnici in v Malošah več sprejemati otrok iz Vodičje vasi, Teharč itd., tako da so slovenski starši teh vasi prisiljeni, pošiljati svoje otroke v šulferajnsko šolo.

—k— **Šolski štrajk v Selah,** v nepopgljivi slovenski trdnjavi Koroške, je vendar donesel Slovencev uspeh. Deželni šolski svet je moral premestiti oba nemškonacionalna učitelja, za voditelja slovenskega oddelka pa je poslal v Sele Grobelnika iz Glinje, ki je sicer brezbarven in miren, toda dober učitelj in sposoben za slovenski pouk. Na njegovo mesto v Glinje je prišel Janach iz Rablja, ki je istotako miren in slovenščine popolnoma zmožen.

Splošni vestnik.

Plemenit učitelj in vzgojitelj ljudstva. „Novi Čas“ imenuje dr. Kreka plemenitega učitelja in vzgojitelja svojega ljudstva. Res, plemenit učitelj, ki je v Celju na shodu Kmečke zveze govoril o liberalcih, da so konjederji, da jih mora vsak smatrati za nasprotnike, ki zaslužijo le brezmejno zaničevanje, vsak si mora zvečer vprašati vest, če je čez dan dosti zaničeval liberalce; liberalci imajo hrbet, klerikali pa bič! — Sklep: Pobijte liberalce! — Tako uči doktor svetega pisma Janez Krek, ki ga imenuje glasilo goriškega nadškofa „Novi Čas“ plemenitega učitelja in vzgojitelja svojega ljudstva. Res, plemenit učitelj, ki pridiga skrajno sovražstvo in uči ljudi poboja sorojakov!

Odpravljeni prazniki. Predsednik trgovske in obrtne zbornice v Bolcanu (Bolcan spada pod tridentško škofijo, kjer so prazniki odpravljeni) se je minole dni mudil na Dunaju in se je obrnil na trgovinsko ministrstvo z vprašanjem, kako stališče zavzema državna uprava glede odpravljenih praznikov. Zvedel je, da se je vlada obrnila na rimsko kurijo in da želi z njo doseči sporazumljenje; kadar bodo pogajanja končana, izda vlada posebno navodilo, s katerim se bo uredilo vprašanje o praznikih, v kolikor bo namreč sploh mogla to storiti. Dokler naredba ne izide, se bodo v državnih uradih in v šolah prazniki tako praznovali kakor doslej.

Razgled po šolskem svetu.

— **Visoka šola za ženske,** ki se hočejo poročiti. Na kongresu žensk v Berlinu

se je pred kratkim na dolgo razpravljalo o potrebi, da bi se podvrgla ženska, preden se poroči, izpitu, ki naj dožene njeno zrelost in sposobnost, da postane dobra mati. V Novem Jorku obstoji visoka šola za ženske, ki se hočejo omožiti. Tečaj traja štiri mesece. Naučijo se vsega potrebnega in morda tudi kaj nepotrebnega. Posebe jih še naučijo postopanja z možmi. Najbrže ni prav prijetno priti v roke taki izšolani nevesti.

— **Generalna stavka ruskih dijakov.** Skupina peterburških dijakov je pričela akcijo, da naj bi ob obletnici kijevskih dijaških nemirov uprizorili vsi ruski vseučiliščniki generalno stavko.

— **Opuščena češka šola na Dunaju.** Češki Komenskega šoli v 5. okraju na Dunaju so bili odpovedani šolski prostori. Ker Komenskega društvo ni dobilo nikjer drugod primernih prostorov za to šolo, ki obstoji v 5. dunajskem okraju že od l. 1898., so jo definitivno opustili. Šola je obiskovalo 70 otrok.

— **Rosseger in nemški Schulverein.** Peter Rosseger izdaja v „Neuer Wiener Tagblattu“ nov oklic, da se naj nadaljuje zbiranje takozvanih obrambnih kamnov, ki so dosedaj dosegli že skoro 3 milijone kron, h katerim manjka le še 120.000 kron. Nemški Schulverein je iz obrambnega sklada postavil 20 novih šol, podpiral 53 šolskih stavb ter ustanovil 16 otroških vrtcev.

— **1500 šolskih otrok umrlo v Parizu zaradi ošpic.** V šolah v Parizu se je pojavila epidemija ošpic. Zlasti v gostu naseljenih mestnih okrajih Montmatre in Belleville postajajo številni otroci žrtve epidemije. V zadnjih šestih tednih niso konstatirali nič manj kot 1500 smrtnih slučajev.

— **Celibat učiteljev v Švici.** Kantonski svet je sklenil s 131 proti 54 glasom uvesti celibat učiteljc. Samo socialisti so glasovali proti predlogu.

— **Slavni geograf Rihard Andree** je na potovanju iz Monakovega v Nürnberg umrl, star 77 letu.

— **Največja vseučilišča.** Pariško vseučilišče šteje 17.000 slušateljev, berlinsko 14.000, mohamedansko vseučilišče v Kairi 10.500, moskovsko 9500, petrograjsko 9000, dunajsko 8900, monakovsko 7100, peštansko 7000, novojorsko 6500, lipsko 6100. — Sem treba še prišteti 73.000 dijakov 72 tehniških visokih šol, 24.000 dijakov trgovskih in gospodarskih visokih šol in končno 6000 slušateljev živnozdravniških šol.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: p. i. gg. Ana Tomčeva, c. kr. učiteljica v Idriji; Marija Rupnikova, c. kr. učiteljica v Idriji; Rudolf Horvat, nadučitelj v Trnovem; Josip Zirovnik, nadučitelj v Gorjah; Leopold Ferjan, učitelj v Olševku; Bibka Bizailova, učiteljica v Trnovem; Fina Jermanova, učiteljica v Krškem; Anton Pavčič, nadučitelj v Kostanjevici; Anton Germek, učitelj v Krašnji; Fran Kozjak, nadučitelj v Toplicah pri Zagorju; Tomaž Bitenc, šolski voditelj v Dragotušu; Anton Lemut, učitelj v Radečah; Karel Gruden, učitelj v Radovici; Valentin Zavrl, nadučitelj v Begunjah na Gorenjskem.

SUKNO in modno blago za gospode in gospo priporoča izvozna hiša **PROKOP SKOROVSKY** in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorec na željo franco. Zelo zmerno cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

»Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« je založilo tele knjige: 1. A. Rapč: **Mladini.** 1. zvezek. Cena lično v platno vezani knji: K 1.50, s pošto 16 h več. 2. J. Slapšak: **Spisi Mišjakovega Julčka. I. II.** in III. zvezek. Cena vsakemu teh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1.50, s pošto 16 h več. 3. Engelbert Gangl: **Zbrani sipsi za mladino.** I. in II. zvezek. Cena vsakemu teh dveh zvezkov, ki sta oba lično vezana, je K 1.50, s pošto 16 h več. 4. Janko Žirovnik: **Narodne pesmi za šolsko mladino. I. in II.** zvezek. Cena vsakemu teh zvezkov brez poštne je 20 h. 5. Emil Adamič: **Slava cesarju Francu Jožefu I.** Spevoigra za šolsko mladino. Cena K 3. 6. **Besedilo k E. Adamičevi spevoigri.** Cena 10 h. Ves izkupiček za te knjige je namenjen Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta. Kupujte te knjige vsi, ki ljubite svoje otroke! Priporočajte jih prijateljem mladine, šole in učiteljstva! Vse te knjige se naročajo in kupujejo v »Učiteljski tiskarni« in v vsaki knjigotržnici.

Listnica uredništva.

Učiteljstvo v boju za svoj obstanek: Prejeli smo in priobčimo prihodnjič.

Prošnja.

Ko sem l. 1893. Matici Slovenski predložil svoj rokopis „Zgodovina slovenskega slovstva“, ga je sprejela in odločila, da se naj v 1. zvezku opiše slovstvena zgodovina od Cirila in Metoda do francoske revolucije, v 2. od francoske revolucije do 1848. l. in v 3. druga polovica devetnajstega stoletja.

Temu nasproti sem omenil, da bi kazalo vse-
kako Bleiweisu odločiti eno dobo in Stritarju
eno, namreč od leta 1870., ko je začel iz-
dajati „Zvon“, do 1895 leta. Matica je pri-
šla na to.

Da bi se pa zadnja doba opisala bolj
natanko, sem naprosil pokojnega Benkoviča,
g. dr. Majarona in g. Ravnika, da so stro-
kovno opisali modroslovje in bogoslovje,
pravoznanstvo in vzgojeslovje, da bi trije o
teh treh važnih staneh dobili popolno sliko
za svoje slovstvo. Mislim, da mi učiteljski
stan ne zameri, da se zaradi tega do njega
obračam z neko prošnjo.

Leta 1908. sem izdal na svoje stroške
slovenski prevod indijske igre „Sakuntala“
in še dosedaj nisem prodal toliko izvodov,
da bi se bili pokrili tiskovni stroški. Prosim
torej gg. nadučitelje na vsaj štirirazrednih
šolah, da bi kupili za učiteljsko knjižnico po
en izvod in na tak način podpirali sloven-
skega pisatelja, ki je bil vedno naklonjen
zastopnikom tega važnega in težavnega stanu.
Obračam pa se tudi do drugih učnih slo-
venskih zavodov.

Prevod stane 1 krono in s pošiljateljico
10 vinarjev več.

Z odličnim spoštovanjem

Dr. K. Glaser.

Hoče pri Mariboru, 12. marca 1912.

Poziv!

Za letošnje počitnice se pripravlja manjša
učiteljska družba na potovanje na slovanski
jug. Glavni cilj je Črna gora, in sicer tja
čez Bosno, nazaj čez Kotor po morju. Dobri
pešci, ki se želijo priklopiti, naj pošljejo
naslove na podpisane, da pošlje natančne
podatke. Število potnikov je omejeno.

Janko Blaganje,
nadučitelj
Dole pri Litiji.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Krajsko. 1—1
Št. 1435
okr. š. sv.

V novomeškem šolskem okraju se razpisuje v stalno
nameščenje:

1. nadučiteljska služba na dvorazrednicah v Am-
brusu in Dobričah;
 2. služba učitelja-voditelja na enirazrednicah v
Dolnjem Karteljevem, Selih in Šmihelu pri Žužemberku;
 3. služba učitelja na štirirazrednici v Žužemberku.
- Zadostno (premljene prošnje naj se službenim
potom semkaj vlagajo do 15. maja 1912.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo,
dne 10. aprila 1912.

Učiteljica

na šestrazredni šoli, tik železniške
posaje, želi zamenjati službo s to-
varišico ob železnici blizu Zidanega
mosta. — Naslov: Ljubljana, poštno
ležeče 84.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13
— poleg „Figovca“ —

priporoča svojo veliko zalogo stekla,
porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal,
okvirov, šip itd. Tintnike za šolske
klopi, aparate za fizikalne poskuse.

Prevzema vsakovrstna steklarska
dela, tudi nova šolska poslopja
na deželi itd.

Viktorija Sterniša

Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato za-
logo čevljev, gamaš in ga-
loš po najnižji ceni. Zunanja
naročila izvršujem točno.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec
v Gorici

Tržaška ulica števil. 16
v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v
bližini slov. kmetijske šole.

Opozarja se gg. odje-
malce, da je došla rav-
nokat velika množina
raznovrstnega blaga naj-
različnejših kakovosti iz
avstrijskih in angleških
tovaren

za vsak stan.

Posebno se priporočam
cenjenim gg. učiteljem v
mestu in na deželi.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Sukna

in
modno blago

za moške in ženske ob-
leke priporoča firma

Karel Kocian

— tvornica za sukno —
v Humpolcu (Česka).

Vzorci franko.

Ali ste že pridobili našemu listu novega
naročnika?

SINGER „66“

šivalni stroj 20. stoletja

Kupujte samo v naših prodajalnicah ali
od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana
Sv. Petra cesta 4.

Kranj
Glavni trg 53.

Kočevje
Glavni trg 79.

Novo mesto
Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zaželeno pojasnilo; vzorci za vezenje, krpanje in šivanje zastoj in franko.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 9

Velika zaloga izgotovljenih oblek
za gospode, dečke in otroke.

Konfekcija za dame in deklice.

Solidno blago po čudovito nizkih cenah.

Ceniki zastoj in franko.

Rezervni zaklad nad
pol milijona kron.

Stanje hranilnih vlog
dvajset milijonov kron.

Ustanovljena leta 1882.

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem zadrugnem domu V LJUBLJANI Dunajska cesta števil. 18

Obreštuje hranilne vloge po čistih
4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka.

račun
pri avstrijski pošti hranilnici števil. 828.408.
pri ogrski pošti hranilnici števil. 19.984.
Telefon števil. 185 internurban.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter
jih obreštuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % brez amortizacije ali na amortizacije
po dogovoru.

Eskomptuje trgovske menice.

Denarni romet v l. 1911.
K 100,000,000—

Upravno premoženje v l. 1911.
K 20,500,000—

Vsaka gospodinja,

Vzorci poštne
prosti proti vrnitvi.

Krasne novosti za pomladansko in letno sezono!

Vzorci poštne
prosti proti vrnitvi.

Došla je velika izbira vsakovrstnega modnega blaga za ženske obleke. — Elegantne moške obleke od sukna do najfinejšega angleškega blaga. — Moško in žensko perilo v krasni izbiri. Novitete v dežnikih posebno v damskih solnčnikih. Priporoča se slavnemu učitelstvu tvrdka z modnim in oblačilnim blagom

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)